

Gemeenteraad Middelburg

uw kenmerk	uw brief van	ons kenmerk	bijlage(n)
			10
contactpersoon	doorkiesnummer	datum	datum verzending
Ernst Radius	0622073506		31 maart 2026
Wim Steketee	0645283026		

onderwerp

Advies informateurs

Geachte leden van de raad,

Na de verkiezingen hebben de lijsttrekkers van de partijen een duidingsbijeenkomst gehouden. Tijdens deze bijeenkomst is gesproken over het proces van (in)formatie en is een eerste reactie gegeven op de verkiezingsuitslag. Wij hebben hier aandachtig naar geluisterd en deze input als vertrekpunt genomen voor onze werkzaamheden als informateurs.

Wij hebben onze verkennende opdracht ingevuld door op 23 en 24 maart jl. met alle partijen in gesprek te gaan. In deze gesprekken hebben wij vooral gekeken naar de inhoud: welke speerpunten zien partijen als prioritair, waar liggen mogelijke overeenkomsten en waar zouden onoverbrugbare verschillen kunnen zitten. Ook hebben wij verkend welke partijen wél en welke eventueel níet met elkaar willen samenwerken. De verkiezingsuitslag fungeerde daarbij als belangrijk uitgangspunt, omdat deze de opdracht van de kiezers in Middelburg weergeeft.

Op 27 maart hebben wij een vervolgesprek gevoerd met GroenLinks/PvdA. Met deze partij spraken wij op 23 maart als eerste, en wij constateerden na afloop van de gesprekken dat in latere gesprekken thema's naar voren waren gekomen die wij ook met hen nog wilden bespreken. Een belangrijk onderwerp betrof hun houding ten opzichte van het werken met een externe formateur, hetgeen in de brief aan de informateur van de burgemeester en de gemeentesecretaris is benoemd. Op 28 maart hebben wij ook nog een aanvullend gesprek gevoerd met de VVD. In dit gesprek zijn wij nader ingegaan op de invulling van de 'accenten', een term die zij tijdens het eerste gesprek hadden genoemd als het ging om hun inzet tijdens de komende periode.

Van de gesprekken op 23 en 24 maart treft u in de bijlagen een kort verslag aan. Wij willen onze gesprekspartners hartelijk danken voor de prettige en constructieve wijze waarop deze gesprekken zijn verlopen. Op basis van al deze gesprekken komen wij tot het volgende advies:

Advies coalitievorming

Wij adviseren de vorming van een coalitie bestaande uit: **GroenLinks/PvdA – LPM – SGP – VVD**

Onze overwegingen hierbij zijn als volgt:

1. Grootste partijen willen samenwerken
In de duidingsbijeenkomst hebben GroenLinks/PvdA en LPM als grootste partijen uitgesproken samen op te willen trekken. Andere partijen hebben dit breed als logisch startpunt erkend.
2. Veranderde politieke balans
Hoewel de huidige coalitie opnieuw een meerderheid zou kunnen vormen, laat de verkiezingsuitslag een andere balans in de raad zien, met een lichte verschuiving naar centrumrechts. Een andere coalitie samenstelling sluit beter aan bij deze veranderde bestuurlijke context.
3. Voorkeur van SGP en VVD
Zowel SGP als VVD hebben zetelwinst geboekt en een duidelijke voorkeur uitgesproken voor deze combinatie.
4. Brede afspiegeling en ruime meerderheid
Deze samenstelling vormt een brede afspiegeling van de Middelburgse gemeenschap en beschikt over een stabiele meerderheid van 21 zetels.
5. Ruimte voor wisselende meerderheden
De brede samenstelling maakt het mogelijk om bij dossiers waarop geen coalitieafspraken worden gemaakt, of wanneer een partij incidenteel afwijkt, wisselende meerderheden in de gemeenteraad te zoeken.
6. Continuïteit van beleid
Bij alle vier de partijen klinkt de duidelijke voorkeur om niet terug te komen op bestaande raadsbesluiten en het huidige beleid als uitgangspunt te hanteren: "Afspraak is afspraak".
7. Geen onoverbrugbare verschillen
Op basis van de gevoerde gesprekken zien wij geen inhoudelijke tegenstellingen die goede samenwerking in de weg staan, ondanks de uiteenlopende politieke achtergronden.
8. Inhoudelijke overeenkomsten op belangrijke thema's
De vier partijen delen op een aantal grote thema's veel uitgangspunten en ambities. Ook andere partijen herkenden zich vaak in deze thema's. Deze lichten wij elders in deze brief nader toe.
9. Begeleiding door een externe formateur
Wij adviseren de formerende partijen zich te laten begeleiden door een externe formateur, zodat partijen zich volledig op de inhoud kunnen richten en het proces onafhankelijk wordt geleid.

Bevindingen en aanbevelingen

In deze brief doen wij verslag van de bevindingen die wij breed hebben waargenomen en formuleren wij een enkele aanbeveling voor de formatie. Onze rol was om te luisteren, te duiden en waar mogelijk richting te schetsen op basis van wat wij hebben gehoord.

In vrijwel alle gesprekken hebben wij een sterke behoefte gehoord aan continuïteit en realisme. Partijen gaven aan geen grote behoefte te hebben aan radicale koerswijzigingen. In plaats daarvan wenst men om

vooral de reeds gemaakte plannen voort te zetten en te werken vanuit de huidige situatie als vertrekpunt. Deze houding vraagt om het stellen van realistische doelen, passend bij de uitvoeringskracht van de organisatie en de beschikbare tijd en middelen. Wij zien dit als een duidelijke oproep aan een nieuw college om prioritering aan te brengen en de ambities zó te formuleren dat zij in de praktijk uitvoerbaar zijn.

Tijdens de gesprekken is een veelheid aan onderwerpen besproken. Eén thema sprong er echter duidelijk uit en vormde in vrijwel alle gesprekken een herkenbaar ankerpunt: Zeeland2050. Wij merken dat deze regioagenda breed is geland bij de partijen en dat het wordt gezien als een waardevolle paraplu voor de toekomstige ontwikkeling van zowel de regio als Middelburg specifiek. Veel onderwerpen worden eraan opgehangen en partijen herkennen het als richtinggevend kader dat helpt om keuzes te maken. Wij zien het als belangrijke constatering dat partijen vanuit een gedeeld langetermijnperspectief willen blijven werken aan de ontwikkeling van Middelburg en Walcheren. In deze brief beschrijven wij de belangrijkste onderwerpen die we hebben gehoord.

Wonen, werken, leren

Wonen

Het thema wonen was zonder uitzondering in alle gesprekken aanwezig. Er is brede consensus dat Middelburg behoefte heeft aan extra woningen, voor diverse doelgroepen. De besluiten over de locaties waar gebouwd kan worden staan niet ter discussie; deze worden breed gedragen. Voor de langere termijn kijken veel partijen naar de sprong over de N57 als potentiële grote uitbreidingslocatie, om invulling te geven aan de ambities van Zeeland2050. Daarbij werden voorwaarden genoemd zoals:

- het realiseren van een volwaardige, goed bereikbare wijk;
- voldoende voorzieningen (onderwijs, zorg, groen, winkelvoorzieningen);
- ruimte voor klimaatadaptatie;
- aandacht voor een divers woningaanbod, waaronder sociaal en betaalbaar.

Het is ons inziens belangrijk dat deze uitgangspunten vroegtijdig richtinggevend zijn voor de planvorming, om recht te doen aan het breed gedeelde belang van dit onderwerp.

Werken

Alle partijen zien samenwerking met Vlissingen en Veere als noodzakelijk, zeker als het gaat om bedrijvigheid. De uitbreidingsruimte voor bedrijven is in Middelburg immers beperkt. Wij hebben verschillende perspectieven gehoord en wij bevelen daarom aan om met de buurgemeenten te werken aan een integrale visie op economie, waaronder ook toerisme, en bedrijvigheid, passend binnen Walcheren2050.

Middelburg als toerismestad wordt als belangrijk gezien, maar we hebben ook de behoefte gehoord om daarin de grenzen van het toerisme te bewaken, onder meer in relatie tot parkeerbeleid en de leefbaarheid van de binnenstad.

Leren

Onderwijs werd door alle partijen genoemd als cruciale voorziening voor een aantrekkelijke woon- en leefomgeving. De recent ondertekende intentieverklaring met Vlissingen voor een strategisch partnerschap in het vervolgonderwijs wordt breed gewaardeerd en gezien als voorbeeld voor regionale samenwerking. Wij zien breed draagvlak om dit partnerschap verder uit te bouwen en te borgen binnen de bredere koers van Zeeland2050.

Cultuur

Op het onderwerp cultuur verschillen partijen op accenten, maar er is brede overeenstemming over het belang van:

- een bruisende binnenstad
- een gastvrije sfeer
- een gevarieerd cultureel aanbod voor diverse doelgroepen, ook in de kernen

Cultuur wordt gezien als onmisbaar onderdeel van een aantrekkelijke woongemeente. Wij zien kansen om cultuurbeleid nadrukkelijk te verbinden aan de ambities van Zeeland2050 en aan het versterken van de leefbaarheid.

Participatie

Het onderwerp participatie blijft een belangrijk thema. Partijen zien ruimte voor verbetering op onder meer de volgende punten:

- evaluatie van participatiestructuren en versterking daarvan
- door ontwikkelen van wijkgericht werken en het actief betrekken van burgers
- participatief opstellen van wijkvisies
- helder communiceren over verwachtingen en resultaten
- wijkcentra worden gezien als cruciale plekken voor leefbaarheid, passend bij de eigenheid van de verschillende wijken

We zien veel draagvlak om bij de doorontwikkeling rekening te houden met realistische verwachtingen passend bij de wijken.

Sociaal domein

In het sociaal domein is brede consensus over het voortzetten van bestaand beleid. De belangrijkste punten die wij hebben gehoord:

- bestaanszekerheid blijft een prioriteit; het minimabeleid (130%) staat niet ter discussie
- preventie en vroeg signalering worden breed gesteund
- speciale aandacht voor jeugd en gezinnen wordt benadrukt
- de focus verschuift steeds meer naar een inclusieve samenleving, waarin meedoen centraal staat

De menselijke maat is daarbij een terugkerend uitgangspunt. Wij zien draagvlak dit te blijven verankeren in beleid én uitvoering.

Veiligheid

Veiligheid werd in diverse gesprekken naar voren gebracht. Genoemd zijn:

- de aanpak van enkele specifieke probleemlocaties
- concrete uitwerking van mensenrechtenbeleid, vooral voor de LHBTQI+-gemeenschap
- rekening houden met vrouwveiligheid in beleid

Wij bevelen aan veiligheid als vast perspectief mee te nemen in beleidskeuzes en uitvoering, passend bij de rol van Middelburg als mensenrechtenstad.

Klimaat en energie

De klimaat- en energieopgave wordt door nagenoeg alle partijen erkend als urgent en onverminderd groot. De ambities worden niet ter discussie gesteld, maar men vraagt wel aandacht voor de uitvoeringskracht. Er zijn concrete stappen gezet, zoals:

- verduurzaming van woningen en gebouwen

onderwerp
Advies informateurs

- vergroening van de leefomgeving
- stimuleringsregelingen voor inwoners

Wij zien ruim draagvlak om hier mee door te gaan om daarmee de doelen te bereiken.

Uit onze gesprekken blijkt een breed gedeeld besef van de uitdagingen én kansen voor Middelburg in de komende periode. Partijen zoeken nadrukkelijk naar samenwerking, continuïteit en realisme. De regioagenda Zeeland2050 biedt daarbij een stevig fundament. Wij zien een duidelijke behoefte aan een akkoord dat:

- realistische en uitvoerbare keuzes maakt
- integraal werkt, ook regionaal
- oog houdt voor lange termijn én menselijke maat
- en blijft investeren in wonen, werken, leren, leefbaarheid en duurzaamheid

Coalitieakkoord / Raadsakkoord

In onze gesprekken hebben wij uitgebreid stilgestaan bij de vraag in welke vorm partijen willen samenwerken: via een traditioneel coalitieakkoord of via een raadsakkoord. Dit onderwerp speelde mede naar aanleiding van het overdrachtsdocument van de raad, waarin deze mogelijkheid kort werd genoemd. Wij constateren dat partijen hier divers over denken. Er is geen breed gedragen wens gehoord om op een groot aantal thema's raadsbreed tot een akkoord te komen. Wel gaven verschillende partijen aan dat het op enkele specifieke thema's voorstelbaar is om raadsbreed afspraken te maken. Daarbij werd regelmatig verwezen naar de gedeelde opgaven zoals die vier jaar geleden tot stand kwamen tijdens de formatie en die destijds breed werden gesteund. Een vergelijkbaar proces lijkt opnieuw op draagvlak te kunnen rekenen. Wij adviseren de formerende partijen om zo spoedig mogelijk duidelijkheid te scheppen over het formatieproces met de raad, zodat verwachtingen en betrokkenheid van de raad tijdig kunnen worden afgestemd.

Aantal wethouders

Wij hebben bij alle partijen geïnventariseerd welk aantal wethouders men passend vindt voor de komende bestuursperiode. Op basis van deze gesprekken concluderen wij dat er brede steun bestaat voor het aanstellen van vier wethouders, uitgaande van een college gevormd door vier partijen. Belangrijk daarbij is volgens de partijen een evenwichtige taakverdeling, zodat het werkbaar blijft en de opgaven adequaat kunnen worden opgepakt. Wel is door enkele partijen opgemerkt dat – mocht tijdens de formatie blijken dat vier wethouders ontoereikend zijn voor de omvang van de opgaven – het overwegen van een ongebonden (vak)wethouder voor een specifiek thema een mogelijke optie zou zijn. Wij merken daarbij op dat voor deze werkwijze op voorhand geen brede steun bestaat.

Externe formateur

Een van de onderwerpen uit de brief aan de informateur is het gebruik maken van een externe formateur. We hebben dit bij de partijen aangekaart en ook hier een wisselend beeld genoteerd, ook bij de partijen waarvan wij adviseren te gaan formeren. In het tweede gesprek met GroenLinks/PvdA is dit aspect expliciet aan de orde gesteld, omdat de kandidaat wethouder 4 jaar geleden de rol als formateur heeft vervuld. Hieruit kwam naar voren dat er een voorkeur is bij hen om te werken met een externe formateur in het geval zij tot de formerende partijen behoren. Dat geeft alle partijen een gelijke mogelijkheid zich te richten op de eigen inbreng tijdens de gesprekken.

Wij adviseren de partijen een externe formateur aan te zoeken. Naast dat iedere partij zich beter kan richten op de eigen inbreng in het proces, kan het ons inziens ook bijdragen aan het teamproces. Voor de voorgestelde coalitie zijn drie nieuwe wethouderkandidaten in beeld naast de kandidaat van

pagina
6 van 6

onderwerp
Advies informateurs

GroenLinks/PvdA die sinds 2022 als wethouder ervaring heeft opgedaan. Als tijdens het formatieproces aandacht wordt besteed aan de te bouwen relaties kan dat het nieuwe team helpen bij aanvang van de werkzaamheden.

Tot slot hebben wij het als zeer positief ervaren om samen te werken met twee informateurs en de griffier. Uit de gesprekken die wij hebben gevoerd, is gebleken dat alle partijen Middelburg een warm hart toedragen. Wij adviseren om dit gezamenlijke uitgangspunt niet uit het oog te verliezen en open te blijven staan voor elkaars visies en meningen.

Met vriendelijke groet,

Ernst Radius en Wim Steketee

Bijlagen: gespreksverslagen